

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»

Факультет філології, психології та педагогіки
Кафедра українознавства, культури та документознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
та навчальної роботи



А.М. Мартиненко

2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Історія України та української культури»
(назва навчальної дисципліни)

підготовки бакалавра
(назва ступеня вищої освіти)
спеціальності 101 Екологія
(код і назва спеціальності)

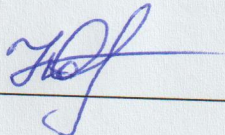
Полтава
2023 рік

Василь

Робоча програма «Історія України та української культури» для студентів спеціальності 101 Екологія. Складена відповідно до освітньо-професійної програми «Екологія» 2023 року.

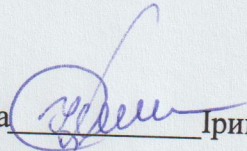
Розробник: Чиркова М.Ю., старший викладач кафедри українознавства, культури та документознавства

Погоджено

Гарант освітньої програми  Наталія СМОЛЯР

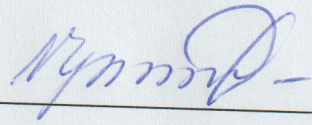
Робоча програма затверджена на засіданні кафедри українознавства, культури та документознавства

Протокол від «22» серпня 2023 року № 1

Завідувач кафедри українознавства, культури та документознавства  Ірина ПЕРЕДЕРІЙ
«25» серпня 2023 року

Схвалено навчально-методичною комісією факультету

Протокол від «30» серпня 2023 року № 1

Голова навчально-методичної комісії  Віктор ЧЕРНИШОВ
«31» серпня 2023 року

© Чиркова М.Ю., 2023 рік

© Національний університет «Полтавська
політехніка імені Юрія Кондратюка, 2023 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		форма навчання денна
Кількість кредитів – 6	Галузь знань <u>10 Природничі науки</u>	обов’язкова
Загальна кількість годин – 180		
Модулів – 1	Спеціальність <u>101 Екологія</u>	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		1-й
		Семестр
		1-й
		Лекції
Індивідуальне завдання – не передбачено	Ступінь вищої освіти <u>бакалавр</u>	32 год.
		Практичні, семінарські
		30 год.
		Лабораторні
		0 год.
		Самостійна робота
		118 год.
		Індивідуальна робота: 0 год.
Вид контролю: екзамен		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 62/118

2. Мета навчальної дисципліни

2.1 Навчальна дисципліна «Історія України та української культури» є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми підготовки бакалавра для спеціальності 101 Екологія і входить до циклу дисциплін загальної підготовки.

Мета: формування в студентів системи історичних знань про сутність соціально-політичних процесів, що відбувалися в минулому й відбуваються в сучасній Україні, їх об'єктивну зумовленість, взаємозв'язки та взаємозалежності; знань про культуру як специфічний і унікальний феномен людства та закономірності культурного процесу в Україні, вивчення української культури в розвитку, єдності та суперечностях різноманітних процесів і тенденцій у ній. Навчальна дисципліна сприяє формуванню у студентів загальних компетентностей:

К 07. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

К 10. Навички міжособистісної взаємодії.

К 12. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

К 13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Завдання: ознайомити студентів із основними періодами розвитку історії України, української культури та їх особливостями; розкрити проблеми культурогенезу українського народу; проаналізувати історичну специфіку української національної культурної традиції, що постає невід'ємною умовою гуманізації сучасного українського соціокультурного простору та формування ціннісних орієнтирів; навчити студентів вільно оперувати сучасними концептами історичної науки та широким фактологічним матеріалом.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Оволодіння знаннями з навчальної дисципліни «Історія України та української культури» ґрунтується на знаннях, уміннях та навичках, одержаних під час вивчення шкільного курсу «Історія України».

4. Очікувані результати навчання з дисципліни

Програма вивчення обов'язкової навчальної дисципліни «Історія України та української культури» передбачає ознайомлення студентів із основними періодами розвитку української культури та їх особливостями; розкриття проблеми культурогенезу українського народу; аналіз історичної специфіки української національної культурної традиції, що постає невід'ємною умовою гуманізації сучасного українського соціокультурного простору та формування ціннісних орієнтирів; а також навчити студентів вільно оперувати сучасними концептами історичної культурології та широким фактологічним матеріалом.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен оволодіти такими програмними результатами навчання (уміннями й навичками):

ПР 24. Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПР 25. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом вивчення навчальної дисципліни.

Мінімальний поріг рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати в мінімальну позитивну оцінку числової (рейтингової) шкали.

Сума балів	Значення ЄКТС	Оцінка	Критерій оцінювання	Рівень компетентності
90 – 100	A	Відмінно	Здобувач демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях. Власні пропозиції Здобувача в оцінках і вирішенні практичних задач підвищує його вміння використовувати знання, які він отримав при вивченні інших дисциплін.	Високий , що повністю забезпечує вимоги до знань, умінь і навичок, що викладені в робочій програмі дисципліни.
82 – 89	B	Добре	Здобувач демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною.	Достатній , що забезпечує Здобувачу самостійне вирішення основних практичних задач.
74 - 81	C	Добре	Здобувач загалом добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідають робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та використовує для рішення характерних/типових практичних завдань на професійному рівні. Додаткові питання про можливість використання теоретичних положень для практичного використання викликають ускладнення.	Достатній , конкретний рівень, за вивченим матеріалом робочої програми дисципліни.
64 - 73	D	Задовільно	Здобувач засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постанову стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень.	Середній , що забезпечує достатньо надійний рівень відтворення основних

			Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати подібні завдання тим, що розглядалися з викладачем, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати за допомогою викладача.	положень дисципліни.
60 – 63	Е	Достатньо	Здобувач засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постанову стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень. володіє основними положеннями на рівні, який визначається як мінімально допустимий. Правила вирішення практичних завдань з використанням основних теоретичних положень пояснюються з труднощами. Виконання практичних завдань значно формалізовано: є відповідність алгоритму, але відсутнє глибоке розуміння роботи та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.	Середній, що є мінімально допустимим у всіх складових навчальної дисципліни.
35 - 59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання екзамену/заліку	Здобувач може відтворити окремі фрагменти з курсу. Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни Добувач виконав, працював він пасивно, його відповіді під час практичних і лабораторних робіт в більшості є невірними, необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у здобувача відсутні.	Низький, не забезпечує практичної реалізації задач, що формуються при вивченні дисципліни.
0 – 34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Добувач не допущений до здачі екзамену/заліку.	Незадовільний, Добувач не підготовлений до самостійного вирішення задач, які окреслює мета та завдання дисципліни.

6. Засоби діагностики результатів навчання

Під час вивчення дисципліни "Історія України та української культури" використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

стандартизовані письмові тести для здійснення поточного/проміжного контролю успішності засвоєння студентами навчального матеріалу (здійснюється під час проведення семінарських занять)

виконання персональних завдань науково-дослідницького характеру, зокрема підготовка виступів (доповідь, доповідь-презентація) на студентську чи загальноуніверситетську наукову конференцію

екзамен, який складається зі стандартизованого письмового тестування, теоретичних і практичних питань, що потребують письмового теоретичного розкриття для підсумкової оцінки успішності засвоєння студентами навчального матеріалу.

7. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. ПРАДАВНЯ ТА СЕРЕДНОВІЧНА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ.

Тема 1. Вступ до історії і культури України. Загальне поняття про культуру, її матеріальні та духовні цінності.

Історія України як наука: предмет, методологія, концепції, джерела вивчення. Періодизація історії України. Специфіка соціально-політичного та культурологічного аспекту вивчення історії України.

Етимологія й еволюція поняття «культура». Структура культури. Найважливіші складники матеріальної та духовної культури. Функції культури. Основні форми культури за різними класифікаційними ознаками, їхня характеристика. Мистецтво: класифікація видів, жанрів і стилів мистецтва.

Семінарське заняття № 1.

Тема 2. Прадавня історія та культура на українських землях.

Епоха первісного суспільства в історії України та її досягнення. Неолітична революція та її сутність. Археологічні пам'ятки, спосіб життя й господарювання, практичні знання й вірування трипільців. Скіфська культура та її пам'ятники на території України. Грецька колонізація Північного Причорномор'я. Античні впливи на розвиток української культури.

Процеси формування українського етносу і його державності: автохтонна та міграційна теорії. Давньослов'янська культура: її матеріальні та духовні цінності.

Семінарське заняття № 2.

Тема 3. Історія та культура Київської Русі.

Періодизація історії Київської Русі. Історична роль перших київських князів та їхніх реформ для утвердження державності. Правова система Давньоруської держави. Запровадження християнства і його вплив на розвиток державності та культури Київської Русі. Причини розпаду Давньоруської держави.

Виникнення та еволюція слов'янської писемності. Школа й освіта у Київській Русі. Поява писемної літератури: основні види та жанри. Розвиток архітектури: видові, функціональні та стилеві особливості. Провідні види та жанри образотворчого мистецтва. Розвиток музичного мистецтва. Внесок Київської Русі у розвиток світової культури.

Семінарське заняття № 3.

Тема 4. Галицько-Волинське князівство: історичний та культурний розвиток.

Причини виникнення і етапи розвитку Галицько-Волинського князівства. Розквіт Галицько-Волинського князівства за Данила Галицького, його внутрішня і зовнішня політика. Причини та наслідки занепаду Галицько-Волинського князівства.

Розвиток освіти. Особливості розвитку перекладної та оригінальної літератури, архітектури, іконопису, музики. Роль Галицько-Волинської Русі у збереженні та розвитку української культури.

Семінарське заняття № 4.

Тема 5. Історія та культура України литовсько-польської доби (др. пол. XIV – XVI ст.).

Українські землі у складі Великого князівства Литовського: характеристика соціально-політичного устрою, зовнішня та внутрішня політика литовських князів. Історичне значення Кревської (1385 р.) та Городельської (1413 р.) уній в соціально-політичному розвитку українських земель. Руський етнополітичний вплив у князівстві.

Українські землі після Люблінської унії 1569 р. у складі Речі Посполитої: політичний устрій, соціальна структура, правова система (Литовські статuti та Магдебурзьке право).

Соціальне, національне та релігійне гноблення українців польською владою. Берестейська церковна унія 1596 р. Братства та їх роль у протидії асиміляційним процесам української культури.

Теорії походження козацтва і Запорозької Січі. Низове та реєстрове козацтво. Запорізька Січ як своєрідна форма протодержавності.

Формування української народності та утвердження в головних рисах її національної культури. Розвиток української освіти: головні тенденції, типи шкіл. Князь К.-В. Острозький та його внесок у розвиток української культури. Поширення книгодрукування в Україні. Українська література: характеристика жанрів. Розвиток архітектури та образотворчого мистецтва. Розвиток української музичної культури: календарні, сімейно-обрядові, побутові пісні; історичні пісні та думи.

Семінарське заняття № 5.

Тема 6. Історія та культура України козацької доби (XVII – XVIII ст.)

Козацько-селянські повстання кінця XVI - початку XVII ст. Причини національно-визвольної революції українського народу під проводом Б.Хмельницького. Воєнні дії 1649-1653 рр. і створення української козацької держави. Б.Хмельницький як політик, державний діяч, дипломат, полководець. Суперечності московсько-польських інтересів в історичній долі України і розкол серед козацької старшини після смерті Б. Хмельницького. Велика Руїна, поділ на Ліву- та Правобережну Україну. Поширення гайдамацького руху у Правобережній Україні (1734–1738, 1750, 1768 рр.). Суспільно-політичний лад України-Гетьманщини та Запорізька Січ. Поступове обмеження російським царизмом автономії козацько-гетьманської держави. Роль І.Мазепи, П.Орлика, Д.Апостола у розвитку української державності та культури. Ліквідація гетьманства (1764 р.), знищення Запорізької Січі (1775 р.), ліквідація полкової системи у Слобожанщині (1765 р.) і Гетьманщині (1781 р.), правове закріплення кріпацтва (1783 р.).

Тенденції розвитку української освіти. Києво-Могилянська академія як центр освіти, науки і культури України XVII – XVIII ст. Творчість Г.Сковороди – видатного українського просвітителя-гуманіста, філософа, літератора, педагога. Розмаїття жанрів української барокової літератури: драматичне письменство, козацькі літописи, проповідницька та публіцистична проза, поезія. Мурована та дерев'яна архітектура: типи храмів, видатні пам'ятки, визначні архітектори епохи бароко. Розквіт гравюри, іконопису, портретного живопису (парсуни).

Семінарське заняття № 6.

Змістовий модуль 2. НОВА ТА НОВІТНЯ ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ.

Тема 7. Українські землі у складі двох імперій – Російської та Австро-Угорської. Українське національно-культурне відродження (XIX – початок XX ст.).

Поділи Польщі між Росією і Австро-Угорщиною (1772, 1793, 1795 рр.) та специфіка соціально-економічного розвитку українських земель у двох імперіях. Скасування Магдебурзького права (1831 р.) та Литовського статуту (1840 р.). Зародження нових соціально-політичних рухів в Україні під впливом Великої Французької революції. Роль Кирило-Мефодіївського товариства (1845–1847 рр.) і Т.Шевченка в українському національно-визвольному русі. Модернізаційні реформи в Російській імперії 1860-1870-х рр. Поширення громадського руху. Революційна українська партія (1900 р.) і «Самостійна Україна» М. Міхновського. Україна в період першої російської революції 1905-1907 рр. і роки Першої світової війни. Діяльність українських парламентських громад у I та II Державних Думах. Столипінська аграрна реформа та її наслідки в Україні

Історичні особливості формування української національної культури. Освітні реформи та руйнування традиційної української системи освіти. Роль Харківського та Київського університетів у розвитку освіти, науки та громадсько-політичного руху. Розвиток історичної науки та фольклорні дослідження. Асиміляційні заходи царату щодо української мови (Валуєвський циркуляр 1863 р., Емський указ 1876 р.). Становлення української літературної

мови та особливості розвитку літератури. М. Лисенко та формування професійного музичного мистецтва. Зародження професійного театру Архітектура та скульптура України: розмаїття стилів, провідні тенденції. Урізноманітнення жанрів у живописі та графіці. Європейські художні стилі і напрямки XIX – XX ст. в літературі та мистецтві України.

Розвиток українських земель в умовах Австро-Угорської імперії. Реформи Марії Терезії та Йосипа II 1770-1790-х рр. Діяльність «Руської трійці» з поширення ідей національного відродження. Результати революції 1848–1849 рр. в Австро-Угорщині: скасування кріпосного права, надання селянам громадянських прав і права власності на землю, запровадження конституційного правління. Заснування і діяльність культурно-освітнього товариства «Просвіта» і Літературного (з 1892 р. Наукового) товариства ім. Т. Шевченка у Львові. Греко-католицька церква та її роль у національному відродженні в Західній Україні. Утворення перших українських політичних партій.

Семінарські заняття № 7-8.

Тема 8. Українська революція 1917-1921 років і розвиток української культури

Повалення російського самодержавства внаслідок Лютневої революції 1917 р. Активізація національно-визвольного руху в Україні та створення Української Центральної Ради. Всеукраїнський національний конгрес (квітень 1917 р.). I та II Універсали Центральної Ради та їх роль в державному відродженні України. Створення і діяльність Генерального Секретаріату. Жовтневий більшовицький переворот в Петрограді і боротьба за владу в Україні. III Універсал Центральної Ради та проголошення Української Народної Республіки. Києво-Харківський з'їзд Рад: проголошення радянської влади, створення радянського уряду. Збройна інтервенція військ радянської Росії проти УНР. Крути: героїзм і трагедія (січень 1918). IV Універсал Центральної Ради: проголошення незалежності України. Брестський мирний договір УНР з Центральними державами (Німеччиною, Австро-Угорщиною, Болгарією, Туреччиною) і вступ німецько-австрійських військ в Україну. Криза Центральної Ради навесні 1918 р.

Гетьманський переворот і прихід до влади П. Скоропадського (29 квітня 1918 р.). Фінансово-економічна, аграрна, військова, судова, міжнародна, культурно-освітня, церковна політика Гетьманату П. Скоропадського.

Виникнення антигетьманської опозиції: Український Національний Союз, Директорія (В. Винниченко, С. Петлюра, Ф. Швець, А. Макаренко, О. Андрієвський). Повстанський рух проти гетьманщини та німецько-австрійських військ. Антигетьманське повстання, зречення від влади П. Скоропадського та її перехід до Директорії (грудень 1918 р.). Соціально-економічний та політичний курс Директорії.

Активізація національно-визвольного руху на західноукраїнських землях у 1918 р. Створення Української Національної Ради та її програма. Листопадова (1918 р.) національно-демократична революція й утворення Західно-Української Народної Республіки. Перші декрети та програмні документи ЗУНР. Створення Української Галицької Армії. Польсько-українська війна 1918–1919 рр. Акт Злуки УНР та ЗУНР (22 січня 1919 р.).

Вторгнення військ радянської Росії в Україну, проголошення УСРР і ухвалення її конституції (березень 1919 р.). Встановлення більшовицького контролю над більшою частиною України і запровадження політики «воєнного комунізму». Селянсько-повстанський рух проти більшовицького режиму. Вторгнення в Україну денікінських військ.

Утвердження радянської влади в Україні (грудень 1919 р.), продовження політики «воєнного комунізму». Перший зимовий похід армії УНР (1919–1920). Варшавський договір УНР з Польщею (1920 р.). Ризький мирний договір (1921 р.) та його наслідки для України. Другий зимовий похід армії УНР (1921 р.).

Чинники розвитку культури у період відродження української державності. Українізація шкільної освіти за доби Центральної Ради та Української держави гетьмана П. Скоропадського. Заснування Української Академії Наук, Української Академії мистецтв, Національної опери, Національного архіву, відкриття державних університетів.

Семінарське заняття № 9.

Тема 9. Історія та культура України у міжвоєнний період

Голод 1921-1922 р. як результат політики «воєнного комунізму». Запровадження нової економічної політики більшовицької партії і радянської влади як стратегії і тактики соціалістичного будівництва. Створення СРСР і місце в ньому УСРР. Проведення політики коренізації (українізації), її вплив на розвиток української культури та причини її згорання. Боротьба з неписьменністю.

Сталінський «великий перелом» 1929 р. як перехід від радянської диктатури на основі НЕПу до комуністичного тоталітаризму на основі масових політичних репресій, терору та авторитарної диктатури. Сталінська надіндустріалізація і суцільна колективізація, їх наслідки в Україні. Причини та наслідки Голодомору 1932 – 1933 рр. «Закон про п'ять колосків». Масові політичні репресії 30-х років і їхній вплив на розвиток української культури. Судовий процес у справі Спілки визволення України (СВУ). «Розстріляне відродження».

Українське національно-культурне відродження в умовах радянської системи. Літературно-художні об'єднання: «Пролеткульт», «Плуг», «Гарт», неокласики, неосимволізм, панфутуризм. Українське кіномистецтво: Київська та Одеська кіностудії, творчість О. Довженка. Розвиток образотворчого мистецтва та архітектури. Утвердження соціалістичного реалізму. Труднощі у розвитку науки та визначні досягнення українських вчених.

Розвиток західноукраїнських земель і стан їхньої культури у міжвоєнний період. Польська політика щодо Західної України (Волинь, Полісся, Підляшшя) – «пацифікація». Буковина та українська Бессарабія під окупацією Румунії. Політика «денационалізації»: дискримінація та асиміляція. Радикалізація українського національно-визвольного руху в Польщі, Румунії, Чехословаччині. Надання автономії Карпатській Україні. Створення і діяльність УВО та ОУН. Д. Донцов і теорія «інтегрального націоналізму».

Семінарське заняття № 10.

Тема 10. Україна у Другій світовій війні та першому повоєнному десятилітті

Українське питання в міжнародній політиці напередодні і на початку Другої світової війни. Пакт Молотова-Ріббентропа і возз'єднання українських земель у 1939–1940 рр. Сталінська політика на західноукраїнських землях у 1939–1941 рр. ОУН: ідеологія й політика в 1939 – червні 1941 рр. Спроба ОУН(б) відновити українську державність 30 червня 1941 р.

Характер війни Німеччини проти СРСР для українського народу. Евакуація і оборонні бої Червоної Армії в 1941–1942 рр. в Україні. Окупаційний режим в Україні та антифашистська боротьба українського народу. Розгортання двох підпільно-партизанських рухів: під керівництвом ОУН(б) та КП(б)У в 1941–1943 рр. Створення УПА.

Визволення радянськими військами України в 1943 – 1944 рр. Боротьба ОУН-УПА проти Червоної армії. Історична роль А. Мельника, С. Бандери, Р. Шухевича. Закінчення Другої світової війни і возз'єднання українських земель на основі рішень Ялтинської та Потсдамської міжнародних конференцій 1945 р. УРСР як співзасновник ООН.

Післявоєнна відбудова України і її особливості в західних областях. Індустріалізація та колективізація на західноукраїнських землях. Продовження боротьби ОУН-УПА проти радянської влади на Західній Україні. Голод 1946-1947 років. Масові депортації кримсько-татарського та українського населення. Ліквідація греко-католицької церкви та її наслідки. Посилення сталінської політичної реакції в кінці 40-х – на початку 50-х рр. XX ст. компанії

Розвиток української науки у військовий час. Внесок митців (письменників, художників, музикантів, артистів) у перемогу над нацизмом. Втрати української культури в роки Другої світової війни. Післявоєнна сталінська культурна політика в Україні. Жданівщина як політична кампанія проти «українського буржуазного націоналізму» і «космополітизму». Лисенківщина як кампанія ідеологічного тиску на науку.

Семінарське заняття № 11.

Тема 11. Україна та українська культура за «хрущовської відлиги» та «брежнєвського застою»

Початок реформування сталінського тоталітаризму в 1953 р. Розширення прав республік. Розвінчання культу особи Сталіна. Політична реабілітація репресованих у 30-х роках українських партійних, радянських, військових, культурних діячів. Приєднання Криму до України. Розвиток України в період хрущовських реформ. Раднаргоспи. Цілинна епопея. «Кукурудзяна» кампанія. Крах реформаторської діяльності М. Хрущова та його роль в історії України. Розвиток культури в роки хрущовської «відлиги». Поява «шістдесятництва».

Концепція «розвинутого соціалізму» – ідейна основа суспільно-політичного застою в СРСР. Загострення соціально-політичних проблем розвитку України.

Період «застою» 1970 – 1980-их рр. та кризові явища в культурі України. Дисидентський рух.

Семінарські заняття № 12-13.

Тема 12. Історія та культура України за горбачовської перебудови й у період незалежності

Політика перебудови і її криза у 1989 – 1991 рр. Зростання громадської активності українського суспільства наприкінці 1980-х – на початку 1990-х рр. Шахтарський страйк 1989 р. Створення Народного Руху України. Формування багатопартійної системи. Проблема державного суверенітету України в політичній боротьбі. Прийняття Верховною Радою УРСР 16 липня 1990 р. «Декларації про державний суверенітет України».

Історичні обставини розпаду СРСР і здобуття Україною державної незалежності в 1991 р.: спроба державного перевороту 19 серпня в Москві; прийняття Верховною Радою України Акту про державну незалежність 24 серпня; Всеукраїнський референдум і вибори Президента України 1 грудня; ліквідація СРСР у Біловезькій пуші 8 грудня і підтвердження цього рішення іншими республіками в Алма-Аті 21 грудня; створення Співдружності Незалежних Держав.

Кризовий суспільно-політичний розвиток України в 1990-х рр. Формування законодавчих, виконавчих і судових інститутів влади незалежної України. Конституційний Договір 1995 р. Прийняття Конституції України в 1996 р. та подальші зміни до неї. «Помаранчева революція» 2004 р. Процеси формування політичної нації та громадянського суспільства в сучасній Україні. Суспільно-політичні рухи і політичні партії. Міжнародні та міжконфесійні відносини.

Місце України в сучасному світі. Проблеми євроінтеграції України в суперечностях світової глобалізації. Фінансово-економічна криза 2008–2009 рр. Політична криза в Україні 2013–2014 рр. «Революція гідності». Укладення асоціації з ЄС. Анексія Криму Росією. Проросійські виступи та російська збройна агресія на Сході України. Гібридна війна Росії проти України (2014–2021 рр.). Російське повномасштабне вторгнення в Україну 24 лютого 2022 р. Оборона Маріуполя. Масові вбивства та катування росіянами мирних мешканців Бучі, Ірпіня.

Специфіка соціокультурної ситуації у незалежній Україні: зміна ціннісно-нормативної системи орієнтації особистості; урізноманітнення форм і напрямів духовного життя; зміна ролі і функцій національної культури. Мовна проблема та її соціокультурний контекст. Спроби декомунізації та дерадянзації суспільства. Реформи в системі освіти, приєднання до Болонської системи. Успіхи та проблеми української науки. Політ у космос Л. Каденюка (1997 р.).

Постмодернізм в сучасному українському мистецтві та українській літературі, повернення забутих імен. Розвиток музичного мистецтва, поширення фестивального руху. Андеграунд в українському образотворчому, театральному та кіномистецтві. Участь України у глобальних інтеграційних процесах в культурній сфері. Нищення української культури під час російсько-української війни як прояв російської політики «денаціфікації» України.

Семінарські заняття № 14-15.

8. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усьо го	у тому числі				
1	2	л	п	лаб	інд	с.р.
Змістовий модуль 1. Прадавня та середньовічна історія України та української культури						
Тема 1. Вступ до історії і культури України. Загальне поняття про культуру, її матеріальні та духовні цінності.	14	2	2			10
Тема 2. Прадавня історія та культура на українських землях.	14	2	2			10
Тема 3. Історія та культура Київської Русі.	14	2	2			10
Тема 4. Галицько-Волинське князівство: історичний та культурний розвиток.	12	2	2			8
Тема 5. Історія та культура України литовсько-польської доби (др. пол. XIV – XVI ст.).	14	2	2			10
Тема 6. Історія та культура України козацької доби (XVII – XVIII ст.)	14	2	2			10
Змістовий модуль 2. Нова та новітня історія України та української культури						
Тема 7. Українські землі у складі двох імперій – Російської та Австро-Угорської. Українське національно-культурне відродження (XIX – початок XX ст.).	18	4	4			10
Тема 8. Українська революція 1917-1921 років і розвиток української культури	16	2	2			12
Тема 9. Історія та культура України у міжвоєнний період	16	4	2			10
Тема 10. Україна у Другій світовій війні та першому повоєнному десятилітті	16	2	2			12
Тема 11. Україна та українська культура за «хрущовської відлиги» та «брежнєвського застою»	16	4	4			8
Тема 12. Історія та культура України за горбачовської перебудови й у період незалежності	16	4	4			8
Усього годин	180	32	30			118

9. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин для денної форми
1	Тема 1. Вступ до історії і культури України. Загальне поняття про культуру, її матеріальні та духовні цінності. 1. Походження, еволюція та зміст поняття „культура”. 2. Структура культури. Найважливіші складові матеріальної та духовної культури. 3. Загальна характеристика функцій культури. 4. Поняття «світова», «національна», «етнічна» та «регіональна» культура.	2

	5. Загальна характеристика елітарної, масової та народної культури. 6. Мистецтво як важлива складова духовної культури. Класифікація видів мистецтва та загальна характеристика основних мистецьких стилів..	
2	Тема 2. Прадавня історія та культура на українських землях. 1. Трипільська культура та її роль у подальшому розвитку української культури. 2. Скіфія та її місце у розвитку світової культури. 3. Грецька колонізація Північного Причорномор'я та античні впливи на розвиток української культури. 4. Формування та особливості культури східних слов'ян: розвиток господарства й матеріальної культури; побут і повсякденне життя; міфологічні та релігійні уявлення..	2
3	Тема 3. Історія та культура Київської Русі. 1. Становлення держави Київська Русь. Видатні київські князі та їх реформи. 2. Прийняття християнства та його вплив на розвиток культури. 3. Причини розпаду Давньоруської держави. 4. Освіта і література в Київській Русі. Поява писемної літератури: основні види та жанри. 5. Розвиток архітектури: видові, функціональні та стильові особливості. 6. Провідні види та жанри образотворчого мистецтва. Декоративно-ужиткове, музичне мистецтво. 7. Розвиток наукових знань. 8. Внесок Київської Русі у розвиток світової культури.	2
4	Тема 4. Галицько-Волинське князівство: історичний та культурний розвиток. 1. Причини утворення та періодизація розвитку Галицько-Волинського князівства. 2. Галицько-Волинська держава за князювання Данила Галицького, його зовнішня та внутрішня політика. Причини занепаду Галицько-Волинського князівства. 3. Розвиток освіти, основні жанри літератури у Галицько-Волинській Русі. 4. Основні стилі архітектури та живопису, розвиток музичної культури у Галицько-Волинській державі. 5. Роль Галицько-Волинської Русі у збереженні та розвитку української культури.	2
5	Тема 5. Історія та культура України литовсько-польської доби (XIV – XVI ст.). 1. Українські землі у складі Великого князівства Литовського: характеристика соціально-політичного устрою, зовнішня та внутрішня політика литовських князів. 2. Українські землі після Люблінської унії у складі Речі Посполитої: політичний устрій, соціальна структура, правова система. Берестейська церковна унія 1596 р. 3. Братства та їх роль у протидії асиміляційним процесам української культури. 4. Розвиток української освіти: головні тенденції, типи шкіл. 5. Острозький культурний осередок. Поширення книгодрукування в Україні.	2

	6. Українська література: характеристика жанрів. 7. Нові тенденції у розвитку архітектури. Відгомін Ренесансу в образотворчому мистецтві.	
6	Тема 6. Історія та культура України козацької доби (XVII – XVIII ст.) 1. Національно-визвольна війна українського народу під проводом Б.Хмельницького і створення української козацької держави. Велика Руїна, поділ на Ліву- та Правобережну Україну. 2. Суспільно-політичний лад України-Гетьманщини та Запорізька Січ. Ліквідація Гетьманщини (1764 р.) та Запорозької Січі (1775 р.) 3. Тенденції розвитку української освіти. Києво-Могилянська академія: від створення та розвитку до занепаду. Творчість Г.С.Сковороди – видатного українського філософа та літератора. 4. Українська барокова література: драматичне письменство, козацькі літописи, проповідницька та публіцистична проза, поезія. Театральне мистецтво. 5. Українські барокові архітектура, скульптура, живопис, графіка, музика.	2
7, 8	Тема 7. Українські землі у складі двох імперій – Російської та Австро-Угорської. Українське національно-культурне відродження (XIX – початок XX ст.). 1. Чинники українського національного відродження XIX ст. 2. Українська освіта в XIX – на початку XX ст.: тенденції розвитку, здобутки та проблеми. 3. Провідні досягнення української науки. 4. Асиміляційні заходи російського царизму щодо української мови (Валуєвський циркуляр 1863 р. та Емський указ 1876 р.). 5. Становлення та розвиток професійного театру в Україні. 6. Архітектура та скульптура України. 7. Український живопис та графіка.	4
9	Тема 8. Українська революція 1917-1921 років і розвиток української культури 1. Створення Української Центральної Ради, проголошення її Універсалів, діяльність Генерального Секретаріату УНР. Розбудова системи української освіти. 2. Утворення Гетьманату П.Скоропадського та розвиток української освіти, науки, культури. 3. Утворення Директорії, її зовнішня і внутрішня політика. 4. Проголошення Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР). Акт злуки між УНР та ЗУНР від 22 січня 1919 р. Зовнішня і внутрішня політика ЗУНР, причини її падіння. 5. Наслідки Української революції 1917 - 1921 років та її вплив на українську культуру.	2
10	Тема 9. Історія та культура України у міжвоєнний період 1. Запровадження нової економічної політики. Створення СРСР і місце в ньому УСРР. 2. Запровадження політики українізації та причини її згорання. 3. Проведення індустріалізації та колективізації в Україні: мета, засоби та результати. Голодомор 1932 – 1933 років. 4. Сталінські політичні репресії 30-х років і їхній вплив на розвиток української культури. Судовий процес у справі Спілки визволення України (СВУ).	2

	5. Розмаїття стилів і жанрів в українській літературі, образотворчому мистецтві, архітектурі. 6. Розвиток освіти в УСРР: типи навчальних закладів, методи навчання і оцінювання знань. 7. Розвиток західноукраїнських земель і стан їхньої культури у міжвоєнний період. Створення і діяльність ОУН.	
11	Тема 10. Україна у Другій світовій війні та першому повоєнному десятилітті 1. Пакт Молотова-Ріббентропа як передумова початку війни та возз'єднання українських земель. 2. Стан освіти та культури на тимчасово окупованих українських територіях. 3. Наслідки війни і післявоєнна відбудова народного господарства. Голод 1946-1947 років. Масові депортації кримсько-татарського та українського населення. 4. Радянізація західноукраїнських земель. Індустріалізація та колективізація на західноукраїнських землях. Антирадянський рух опору. 5. Жданівщина як кампанія ідеологічного тиску на культуру. 6. Розвиток науки, освіти, літератури, архітектури, кіномистецтва у післявоєнний період.	2
12, 13	Тема 11. Україна та українська культура за «хрущовської відлиги» та «брежнєвського застою» 1. Суперечності «хрущовської відлиги»: десталінізація та антирелігійна кампанія, освоєння цілини, «кукурудзяна кампанія», раднаргоспи, хрущовки. 2. Внесок шестидесятників у розвиток української літератури: творчість Г.Тютюнника, В.Стуса, Л.Костенко, В.Симоненка, І.Драча, Д.Павличка та інших. 3. Поетичне українське кіно як прояв руху шестидесятників: С.Параджанов, Ю.Ільєнко, І.Миколайчук, Л.Осика тощо. 4. Брежнєвський застій: стагнація економіки, неосталінізм, «маланчуківщина», русифікаторська політика. 5. Дисидентський рух як прояв спротиву державній системі: діяльність І.Дзюби, В.Чорновола, М.Руденка, І.Світличного, генерала П.Григоренка та інших. 6. Основні стилі та жанри українського живопису, архітектури та музики у 60-80-х роках.	4
14, 15	Тема 12. Історія та культура України за горбачовської перебудови й у період незалежності 1. Здійснення горбачовської політики «нового мислення» в Україні. Суспільно-економічний розвиток України напередодні проголошення незалежності. 2. Вплив Чорнобильської аварії на суспільне життя в Україні та на розвиток культури. 3. Створення громадсько-політичних рухів і партій, зростання суспільної активності. Майдани як прояв формування в Україні громадянського суспільства. 4. Проголошення незалежності України і державне будівництво: запровадження національної валюти, прийняття Конституції, розвиток багатопартійності, активізація політики пам'яті. 5. Стан музичної культури в Україні, її міжнародне визнання,	4

	фестивальний рух. 6. Створення нових музейно-виставкових центрів і здобутки образотворчого мистецтва незалежної України. 7. Кіноіндустрія незалежної України: досягнення і проблеми. 8. Розвиток літератури і театру в Україні. 9. Освіта та наука в незалежній Україні: суперечності та перспективи розвитку. 10. Російсько-українська війна: причини, етапи, наслідки. Втрати української культури внаслідок військових дій.	
	Усього	30

10. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин для денної форми
	Практичні заняття не передбачені*	

11. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин для денної форми
	Лабораторні заняття не передбачені*	

12. Самостійна робота

Метою самостійної роботи студента є: навчитися користуватися бібліотечними фондами і каталогами, працювати з історичними та літературними джерелами, складати конспекти, аналізувати матеріал, порівнювати різні наукові концепції та робити висновки.

Види самостійної роботи студента:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- підготовка до семінарських занять;
- опрацювання тем курсу, які виносяться на самостійне вивчення, за списками літератури, рекомендованими в робочій навчальній програмі дисципліни;
- підготовка до виконання модульної контрольної роботи (тестування);
- відвідування консультацій (згідно графіку консультацій кафедри);
- підготовка до складання іспиту за контрольними питаннями.

Питання для самостійного вивчення студентами

№ з/п	Назва теми	Кількість годин для денної форми
1	Мистецькі стилі в архітектурі України	4
2	Скіфська пектораль – пам'ятка образотворчого мистецтва скіфської доби	2
3	Грецькі колонії Північного Причорномор'я та античні впливи на розвиток української культури	2
4	Ярослав Мудрий як будівничий культури Київської Русі	2
5	Родоначальник християнського гуманізму Володимир Мономах.	2
6	Остромирове Євангеліє як пам'ятка образотворчого мистецтва й давньоруської літератури часів Київської Русі	2
7	Собор святої Софії як визначна пам'ятка культової української архітектури та монументального живопису часів Київської Русі	2
8	Давньоруські літописні твори та їх автори.	2

9	Луцька фортеця як визначна пам'ятка фортифікаційної архітектури XI – XIII ст.	2
10	Ікона Волинської Богоматері – визначна пам'ятка іконописання України XIII – XIV ст.	2
11	Галицько-Волинський літопис як джерело історії середньовічної вітчизняної культури	2
12	Пересопницьке Євангеліє — визначна рукописна пам'ятка староукраїнської мови та мистецтва XVI ст.	2
13	Юрій Дрогобич – видатний вчений, представник раннього гуманізму в Україні.	2
14	Першодрукар Швайпольт Фіоль і виникнення друкарства в Україні	2
15	Князь Василь (Костянтин) Острозький – видатний меценат українського культури литовсько-польської доби	2
16	Петро Могила та його роль у розвитку української культури.	2
17	Ляльковий театр (вертеп) та розвиток театрального мистецтва в Україні у другій половині XVII – XVIII ст.	2
18	Гетьман Петро Конашевич-Сагайдачний та його роль у боротьбі з турецькою агресією.	2
19	Переяславська угода та Березневі статті: сутність і оцінка в історичній літературі	2
20	Богдан Хмельницький – фундатор, полководець, дипломат української козацької держави	2
21	Роль Івана Мазепи у розвитку української культури.	2
22	Козацьке літописання та формування національної самосвідомості (Григорій Граб'янка, Самійло Величко, Адріан Чепа, Василь Рубан)	2
23	Григорій Сковорода як видатний діяч української культури.	2
24	Полтавський Свято-Успенський собор, Мгарський монастир поблизу Лубен, Хрестовоздвиженський монастир у Полтаві як визначні пам'ятки культової архітектури епохи Бароко.	2
25	Значення творчості Івана Котляревського для розвитку сучасної української мови та літератури.	2
26	Тарас Шевченко як український літератор, художник і громадський діяч.	2
27	Микола Лисенко – видатний український композитор та культурний діяч.	2
28	Микола Костомаров про національну своєрідність українського народу та його культури	2
29	Громадсько-політична діяльність і літературна творчість Івана Франка та Лесі Українки.	4
30	Українські передвижники (Микола Ярошенко, Микола Пимоненко, Костянтин Трутовський).	3
31	Українська національна ідея у працях Дмитра Донцова та Юрія Липи.	4
32	Василь Кричевський та Опанас Сластьон – представники українського архітектурного модерну.	4
33	Українські художники-імпресіоністи (Олександр Мурашко, Архип Куїнджи).	2
34	Місце та роль Вячеслава Липинського в українському громадсько-політичному житті та науці.	2
35	Наукова і політична діяльність Михайла Грушевського.	2
36	Іван Стешенко – перший міністр освіти незалежної України.	2
37	Микола Скрипник – один з ідеологів і провідників політики українізації.	2
38	Проблеми людини, нації та культури у творчості українських літературних модерністів (Микола Хвильовий, Микола Зеров, Олександр Олесь)	2

39	Катерина Білокур і Марія Приймаченко як яскраві представниці народного примітивізму.	4
40	Олександр Довженко – український радянський кінорежисер і письменник із світовим ім'ям.	2
41	Визначний внесок Олександра Богомольця, Євгена Патона, Володимира Філатова, Сергія Корольова у розвиток різних галузей науки.	4
42	Юрій Кондратюк (Олександр Шаргей) в українській і світовій науці, інженерній практиці.	2
43	Антон Макаренко і Костянтин Ушинський – видатні педагоги-новатори.	3
44	Василь Стус – поет, який постав проти тоталітарної системи.	2
45	Поетична хвиля українського кіно (Сергій Параджанов, Юрій Ільєнко, Леонід Осика, Іван Миколайчук)	3
46	Стилі та жанри української літератури кінця XX – початку XXI століття	4
47	Сучасні стилі українського мистецтва.	4
48	Сучасний український театр.	3
49	Втрати української культури внаслідок російсько-української війни.	2
	Усього	118

13. Індивідуальні завдання

Не передбачено планом.

14. Методи навчання

При викладанні дисципліни застосовуються словесні, наочні та практичні методи навчання.

Словесні та наочні методи навчання використовуються під час лекцій, семінарських занять, індивідуальних та групових консультацій, практичні – при проведенні семінарських занять.

Під час проведення лекцій та семінарських занять використовуються такі словесні методи як розповідь і пояснення.

До числа наочних методів, які застосовуються при викладанні дисципліни, належать: ілюстрація, демонстрація.

15. Методи контролю

Поточний контроль успішності засвоєннями студентами навчального матеріалу може здійснюватися шляхом опитування й оцінювання знань студентів під час семінарських занять, оцінювання виконання студентами самостійної роботи та індивідуальних завдань, проведення і перевірки письмових контрольних робіт, тестування або в ході індивідуальних співбесід зі студентами під час консультацій. Вибір конкретних форм і методів поточного контролю знань студентів залежить від викладача і доводиться до їхнього відома на першому семінарському занятті. Модульний контроль є частиною поточного контролю і має на меті перевірку засвоєння студентом певної сукупності знань та вмінь, що формують відповідний модуль. Він реалізується шляхом проведення спеціальних контрольних заходів (у формі тестування чи написання студентами контрольних робіт), проводиться наприкінці кожного змістового модулю за рахунок аудиторних занять, під час групових консультацій або ж за рахунок часу, відведеного на самостійну роботу студентів. На підставі результатів модульного контролю здійснюється міжсесійний контроль (атестація).

Підсумковий контроль здійснюється у формі семестрового екзамену.

**16. Розподіл балів, які отримують студенти
а) для екзамену:**

Поточне оцінювання, тестування та самостійна й індивідуальна робота												Екзамен	Сума
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2						50	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12		
4	4	4	3	4	4	5	4	4	4	5	5		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

100-бальна рейтингова система оцінювання	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою для екзамену, диференційованого заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A – відмінно	5 – відмінно
82 – 89	B – дуже добре	4 – добре
74 – 81	C – добре	
64 – 73	D – задовільно	3 – задовільно
60 – 63	E – достатньо	
35 – 59	FX – незадовільно з можливістю повторного складання	2 – незадовільно
0 – 34	F – незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	

Правила модульно-рейтингового оцінювання знань

Загальна трудомісткість дисципліни – 100 балів, із них:

– при підсумковому контролі у вигляді екзамену 50 балів відведено на поточний контроль, а 50 балів – на підсумковий (для допуску до екзамену необхідно мати не менше 25 балів поточної успішності).

1. Поточний контроль. Бали, отримані впродовж семестру, за видами навчальної діяльності розподіляються наступним чином (розподіл орієнтовний):

- робота на семінарських (практичних, лабораторних) заняттях (відповіді на семінарах, а в разі їх пропусків з поважної причини – індивідуальні співбесіди на консультаціях за темами відповідних занять) – до 50 балів.

Присутність на лекціях і семінарах не оцінюється в балах. Пропуски занять підлягають обов’язковому відпрацюванню в індивідуальному порядку під час консультацій. Пропущене заняття має бути відпрацьоване впродовж двох наступних тижнів, при тривалій відсутності студента на заняттях з поважної причини встановлюється індивідуальний графік відпрацювання пропусків, але не пізніше початку екзаменаційної сесії.

Студент, який повністю виконав програму навчальної дисципліни і отримав достатню рейтингову оцінку (не менше 25 балів), допускається до підсумкового контролю з дисципліни.

2. Підсумковий контроль Підсумковим контролем є екзамен. Він здійснюється відповідно до вимог «Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті імені Юрія Кондратюка»

17. Методичне забезпечення

1. Методичні рекомендації для вивчення дисципліни „Історія України та української культури” для студентів усіх спеціальностей денної та заочної форм навчання / Уклад. І.Г. Передерій, М.Ю. Чиркова. – Полтава: НУ «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2023. – 39 с.

18. Рекомендована література

Базова

1. Гула Р.В., Передерій І.Г., Дерев'янка Л.І. Історія української культури у схемах, таблицях та ілюстраціях: навч. посіб. – К., «Каравела», 2019. – 180 с.
2. Каденюк О.С., Сажко В.В. Історія та культура України: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти. Кам'янець-Подільський, 2022. – 356 с.
3. Передерій І.Г. Історія української культури: навч. посіб. для студентів усіх напрямів підготовки денної та заочної форм навчання / І.Г.Передерій, О.В.Тевікова, А.В.Нарадько; за ред. І.Г.Передерій. – Полтава: ПолтНТУ, 2015. – 274 с.
4. Тевікова О. В. Історія української культури: навчально-методичний посібник до вивчення дисципліни для студентів усіх спеціальностей І рівня вищої освіти (бакалавр) / О.В.Тевікова. – Полтава : ПолтНТУ, 2018. – 120 с.
5. Бойко О.Д. Історія України: підручник. – 8-те вид., перероб., допов. – Київ: Академія, 2021. – 640 с.
6. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної нації ХІХ-ХХ століття. – Київ: Yakaboo Publishing, 2019. – 656 с.
7. Історія державності та культури України: навч. посіб. / Р.Д. Зінкевич, О.М. Ратушна. – Львів: Львівська політехніка, 2020. – 240 с.
8. Історія України: навч. посіб. / В.І. Танцюра, С.М. Куліш, О.О. Пересада. – Вид. 2-ге, випр. та допов. – Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2020. – 535 с.
9. Історія української культури: підручник / В.А. Качкан, О.Б. Величко, Н.М. Божко та ін. — 4-е видання. – К., 2021. – 368 с.
10. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. – Харків: КСД, 2022. – 512 с.
11. Хрестоматія з історії України. Текст: для здобувачів першого освіт. рівня «бакалавр» / упоряд. В. Полторака. – Одеса: ОНУ, 2020. – 163 с.

Допоміжна

1. Бугрій В. С. Історія та культура України: навч. посіб. / В. С. Бугрій. – Суми : Цьома С.П., 2017. – 316 с.
2. Віхи історії України в документах і матеріалах (1939-1991 рр.): хрестоматія / уклад.: О.В. Власюк та ін.. - Рівне ; Острогозьк : Волинські обереги, 2015. – 446 с.
3. Гісем О.В., Мартинюк О.О., Трухан О.Ф. Історія України в таблицях. – Харків: Клуб Сімейного Дозвілля, 2006. – 480 с.
4. Грушевський М.С. Ілюстрована історія України. – Київ: Наукова думка, 1992. – 549 с.
5. Грушевський М. Історія України–Руси: В 11 т., 12 кн. – Київ: Наукова думка, 1991–1998.
6. Даниленко В. Україна: від "перебудови" до соціальних потрясінь (1985–2018 рр.) / В. Даниленко // Україна ХХ століття: культура, ідеологія, політика. – 2018. – Вип. 23. – С. 21-38.
7. Десятник Г.О. Українське кіномистецтво: лекції з історії укр. кіно / Г. О. Десятник; наук. ред. Горевалов С. І. – Київ : Вид-во КНУ, 2015. – 148 с.
8. Довідник з історії України: А–Я / За заг. ред. І.Підкови, Р.Шуста. – 2-ге вид. – Київ: Генеза, 2001. – 1135 с.

9. Дорошенко Д.І. Нарис історії України / Д.І. Дорошенко. – Львів: Світ, 1991. – 576 с.
10. Енциклопедія історії України: У 10 т. / Голова редкол. В.А.Смолій. – Київ: Наукова думка, 2003–2011.
11. Енциклопедія Українознавства: Загальна частина: (В 3 т.). – Перевидання в Україні. – К., 1994. – 400 с. Енциклопедія Українознавства. Словникова частина: В 10 т./ За ред. д-ра В.Кубійовича. – Перевидання в Україні. – Львів: В-во НТШ, 1993-1997.
12. Історія України: Навч.-метод. посіб. для семінарських занять / Авт. кол.: В.М.Литвин, А.Г.Слюсаренко, В.Ф.Колесник та ін.; За ред. В.М.Литвина. – Київ: Знання-Прес, 2006. – 460 с.
13. Історія української культури / За заг. ред. І. Крип'якевича. – [3-є вид., стереотип.]. – Київ: Либідь, 2000. – 656 с.
14. Історія мистецтв архітектури та містобудування. Архітектура України від давніх часів до ХХІ ст.: навч. посіб. / Негай Г. А., Белявська О. Ю., Машовець Н. С. – Хмельницький : ХНУ, 2021. – 253 с.
15. Історія України: суспільство, культура, державність: навч. посіб. / П. В. Вербицька та ін.; Нац. ун-т «Львів. Політехніка». – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2019. – 267 с.
16. Історія української культури. Хрестоматія: навч. посіб. для студентів ВНЗ / Н.А. Латигіна та ін. ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. – 315 с.
17. Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960-1980-х років: / Г. Касьянов. – 2-ге вид., випр. і допов. – Київ : Кліо, 2019. – 247 с.
18. Крип'якевич І.П. Історія України. – Львів: Світ, 1990. – 520 с.
19. Литвин В. М. Україна у війнах і революціях ХХ століття, 1914 - 1945 роки: закономірності національного державотворчого процесу / В. М. Литвин ; Нац. акад. наук України, Ін-т історії України. – Київ : Наукова думка, 2012. – 394 с.
20. Маланюк Є. Нариси з історії нашої культури / Є. Маланюк. – Київ: АТ «Обереги», 1992. – 80 с.
21. Марочко В. 1932-1933: Хроніка Голодомору в Україні / Василь Марочко, Ольга Мовчан. - Київ : Видваництво «КЛІО», 2020. - 293 с.
22. Мистецтво незалежної України : навч. посіб. / ред. Л. В. Анучина. – Харків : Нове слово, 2007. – 84 с.
23. Муха А.І. Композитори України та української діаспори: Довідник. – Київ: Музична Україна, 2004. – 352 с.
24. Новітня історія України (1900–2000): підруч. / А.Г.Слюсаренко, В.І.Гусєв, В.П.Дрожжин та ін.; за ред. А.Г.Слюсаренка. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Київ: Вища школа, 2002. – 719 с.
25. Полонська-Василенко Н. Історія України: У 2-х т. – Київ: Либідь, 1992. – Т. 1. – 591 с.; Т. 2. – 608 с.
26. Полянський О. Історія України : [навч. посіб. для семінарських занять для студ. неісторичних спец. ВНЗ]/ Олег Полянський, Руслана Труба. – Львів: ЛДУФК, 2011. – 468 с.
27. Реєнт О.П., Шевченко В.М. Історія України у схемах і таблицях: Навч. посіб. – Київ: Ін-т історії України НАН України, 2005. – 162 с.
28. Світлична В.В. Історія України: Навч. посіб. / За ред. Ю.Алексєєва. – 3-тє вид. – Київ: Каравела, 2006. – 400 с.
29. Словник українського сакрального мистецтва / За науковою ред. Чл. кор. АМУ М.Станкевича. – Львів, 2006. – 288 с.
30. Смолій В. А. Українська національна революція, 1648 - 1676 / В.А. Смолій, В.С. Степанков. – Київ : Арій, 2016. – 478 с.
31. Українське століття (1921-2021): витоки, уроки, перспективи державотворення. Нариси / Відп. ред. В. Смолій; Наук. конс. Г. Боряк; Авт. кол.: Т. Водотика, В. Головка, Ст. Кульчицький, Л. Якубова. – Київ: ТОВ Видавництво «Кліо», 2021. – 560 с.

19. Інформаційні ресурси

1. Дистанційний курс «Історія України та української культури». URL: <https://dist.nupp.edu.ua/course/view.php?id=3578>
2. <https://uain.press/blogs/oleksa-novakivskij-epoha-lvivskogo-modernizmu-1196461>
3. https://www.youtube.com/watch?v=SPRp9NmF2tU&ab_channel=IDEALIST.media
4. https://www.youtube.com/watch?v=dmC79bYt3wg&ab_channel=IDEALIST.media
5. https://www.youtube.com/watch?v=SzMzCuVAGnM&ab_channel=IDEALIST.media
6. https://www.youtube.com/watch?v=hHlH88VKZUs&ab_channel=%D0%A0%D0%9E%D0%86%D0%9F%D0%9F%D0%9E
7. https://www.youtube.com/watch?v=j3LhEdsdAo8&ab_channel=%D0%A2%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%BB1%2B1
8. <https://www.youtube.com/@vitalion-history1655>
9. https://www.youtube.com/watch?v=NxGKwLyzo8s&ab_channel=%D0%A2%D0%B5%D0%B%D0%B5%D0%BA%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%BB1%2B1